

การดำเนินคดีอาญาลงข้อความเท็จในบัญชีหรือเอกสารของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ตามกฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ พ.ศ. 2499

ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่กำหนดอยู่ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด กระทำหรือยอมให้กระทำดังต่อไปนี้

(1) ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสาร หรือหลักประกันของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือ

(2) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำการเพื่อลวงให้ห้างหุ้นส่วน บริษัทผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติตามมาตรานี้แม้จะถือเป็นความผิดอาญาแผ่นดินเพราะไม่มีบทบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตาม (1) และ (2) อันได้แก่ ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือตัวห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั่นเองโดยกรรมการผู้มีอำนาจ ก็สามารถที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ทั้งโดยการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือการฟ้องคดีโดยผู้เสียหายนั่นเอง ตามมาตรา 28 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยทั่วไปเมื่อมีการกระทำความผิดในฐานดังกล่าวขึ้น ผู้เสียหายมักนิยมใช้วิธีการดำเนินคดีอาญาด้วยตนเองมากกว่าที่จะแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เนื่องจากสามารถที่จะตรวจสอบหรือค้นหารวบรวมพยานหลักฐานต่างๆที่จะใช้ในการดำเนินคดีได้ด้วยตนเอง เพราะเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องอยู่กับองค์กรของผู้เสียหายเอง นอกจากนี้คดีเนินคดีด้วยตนเองสามารถทำได้โดยรวดเร็วโดยการแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานได้ทันที ไม่ต้องผ่านขั้นตอนการสอบสวนของตำรวจก่อนที่พนักงานอัยการจะดำเนินการยื่นฟ้องคดีต่อศาล

ตัวอย่างพฤติการณ์ในการกระทำความผิดตามมาตรานี้ เช่น การปรับงบการเงินซึ่งถือเป็นเอกสารสำคัญของห้างหุ้นส่วนบริษัทให้มีค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง แล้วนำค่าใช้จ่ายไปหักภาษี ณ ที่จ่ายจากค่าใช้จ่ายเหล่านี้อย่างถูกต้องและนำเสนอกรมสรรพากร แต่ผู้กระทำผิดซึ่งอาจเป็นกรรมการบริษัทนำเอารายจ่ายจริงนั้นไปเป็นของตนเอง ส่วนคู่สัญญาหรือผู้รับเงินที่เปิดเผยนั้น ผู้กระทำผิดจะให้หุ้นเชิด (Nominee) เป็นผู้ออกหน้าพร้อมกับทำ

การเสียภาษีเงิน ได้จากรายได้จำนวนน้อยอย่างถูกต้องด้วยการสนับสนุนทางการเงินจากผู้กระทำผิด
นั่นเอง

ลักษณะความผิดตามกฎหมายดังกล่าวแม้จะถือเป็นความผิดในทางอาญาแต่ก็ไม่
ใช่ความผิดในทางอาญาที่เกี่ยวกับชีวิตร่างกายที่จะต้องใช้ประจักษ์พยานเป็นสำคัญในการพิสูจน์
การกระทำความผิดแต่คดีลักษณะนี้มักจะพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยกันด้วยพยานเอกสาร
เป็นส่วนใหญ่ หากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสามารถโยงไปถึงหรือแสดงให้เห็นได้ว่ากรรมการ
ของห้างหุ้นส่วนบริษัทเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลงข้อความเท็จในเอกสารสำคัญ ก็ย่อมที่จะลง
โทษกรรมการที่เป็นผู้กระทำความผิดนี้ต่อบริษัทได้

ในส่วนของการดำเนินคดี หากผู้เสียหายเลือกที่จะใช้วิธีการร้องทุกข์ต่อพนักงาน
สอบสวนกระบวนการในการดำเนินคดีจะเป็นไปตามขั้นตอนกล่าวคือจากพนักงานสอบสวนไปยัง
พนักงานอัยการและศาลตามลำดับ หากผู้เสียหายใช้วิธีการแต่งตั้งทนายความเพื่อทำการฟ้องเป็นคดี
อาญาด้วยตนเอง ในเบื้องต้นผู้ที่ถูกฟ้องจะยังไม่อยู่ในฐานะจำเลย หลังจากยื่นฟ้องศาลจะทำการไต่
สวนมูลฟ้องโจทก์ (ผู้เสียหาย) ก่อน เมื่อศาลเห็นว่าคดีมีมูลจึงจะทำการประทับรับฟ้อง จึงจะถือว่าผู้
ที่ถูกฟ้องได้ตกเป็นจำเลยแล้ว และเนื่องจากในคดีนี้เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าสามปี ศาลจึง
มีอำนาจที่จะควบคุมตัวหรือออกหมายจับจำเลยได้ระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยจึงต้องขอลปล่อย
ชั่วคราวโดยวางหลักประกันต่อศาล ส่วนหลักทรัพย์ที่จะใช้ในการประกันตัวจะมีมูลค่าเท่าใดนั้น
ศาลจะเป็นผู้กำหนดมูลค่าหลักประกันตามความเหมาะสม

สำหรับภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดในคดีลักษณะนี้ จะมีหลักการเดียวกัน
กับภาระการพิสูจน์ในคดีอาญาทั่วไปกล่าวคือ โจทก์เป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็น
ผู้กระทำความผิดตามฟ้องโดยปราศจากจากข้อสงสัย หากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามมาตรฐาน
ดังกล่าวหรือศาลยังมีข้อสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์ ศาลย่อมต้องยกประโยชน์แห่งความ
สงสัยนั้นให้แก่จำเลยด้วยการพิพากษายกฟ้อง โจทก์ปล่อยตัวจำเลยไป